Nr 33

Konstitutionsutskottets betänkande med anledning av motion om ökad sekretess för handlingar rörande taxering.

Motionen

I motionen 1973:545 av herr Nisser (m) hemställs "att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om sådana åtgärder vidtas att taxeringsmyndigheternas inkomstuppgifter i princip måtte behandlas som ej offentliga handlingar".

I motionen hävdas, att taxeringsbeslutets offentlighet är tvivelaktig mot bakgrund av den – åtminstone i Europa – allmänt accepterade grundsatsen om individens rätt att fredas från insyn i sitt privatliv. Det framhålls, att taxeringskalendrar och uppgifter i pressen angående privatpersoners inkomster tenderar att bli ett slags geschäft, där den som genom duktighet, studier etc. har lyckats uppnå en inkomst över det alldagliga ibland framhålls som nästan klandervärd. Att behandla ett offentligt material på detta sätt kan, anförs det i motionen, inte anses stå i samklang med principen om människans rätt till viss integritet. Med utgångspunkt i att det från början varit helt andra orsaker än publicitetsintresset som föranlett att taxeringsuppgifter gjorts offentliga borde enligt motionären en önskan om anonymitet från den skattskyldiges sida respekteras.

Gällande rätt

I 68 § taxeringsförordningen (1956:623) stadgas att de taxeringslängder som skall föras är inkomstlängd och förmögenhetslängd, samt att i längderna skall införas den skattskyldiges namn och av taxeringsnämnd beslutade taxeringar. Vidare skall i inkomstlängden upptas vissa andra uppgifter, t. ex. den sammanräknade nettoinkomsten och såväl för den statliga som den kommunala beskattningen den taxerade och den beskattningsbara inkomsten.

Såväl inkomstlängd som förmögenhetslängd är hänförliga till begreppet allmänna handlingar sådant det definieras i 2 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen (TF). Även skattskyldigas hos vederbörande myndigheter förvarade deklarationer är enligt samma definition allmänna handlingar.

Enligt 2 kap. 1 § TF skall varje svensk medborgare äga fri tillgång till allmänna handlingar. Denna rätt får dock enligt samma paragraf inskränkas om det är påkallat "antingen av hänsyn till rikets säkerhet och dess förhållande till främmande makt eller i anledning av myndighets verksamhet för inspektion, kontroll och annan tillsyn eller för brotts förekommande och beivrande eller till skydd för statens, menigheters och enskildas behöriga ekonomiska intresse eller av hänsyn till privatlivets helgd, personlig säkerhet, anständighet och sedlighet". De sekretessregler

som TF sålunda förutsätter finns inte i själva förordningen utan i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (sekretesslagen). Sekretesslagen innehåller ingående bestämmelser för olika förvaltningsområden och för olika slag av handlingar.

Sekretesslagen behandlar i 17 § bl. a. handlingar rörande taxering. Häri stadgas, att uppgifter till ledning för taxering som avses i taxeringsförordningen eller eljest för beräknande av skatt (t. ex. allmän självdeklaration) inte utan den skattskyldiges samtycke får utlämnas tidigare än 20 år efter uppgiftens datum. För förmögenhetslängd gäller samma skydd medan uppgifterna i inkomstlängd är offentliga.

Utredningar

Offentlighetskommittén lade i sitt betänkande Offentlighet och sekretess (SOU 1966:60) fram förslag till en genomgripande revision av sekretesslagstiftningen. Någon ändring i den riktning som avses med motionen föreslogs därvid ej. Kommittén förordade i stället att även förmögenhetslängd skulle vara offentlig. Som motivering till sitt ståndpunktstagande anförde kommittén särskilt (s. 177):

De allmänna rättssäkerhetsmotiv som talar för att myndigheternas verksamhet omges med offentlighet har betydelse även i fråga om beskattningen. Det är inte möjligt att i detta hänseende göra någon skillnad mellan inkomstbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen och inte heller mellan direkt skatt och indirekt skatt. Därtill kommer att det inom affärslivet finns ett fullt legitimt behov av sådana summariska uppgifter om enskildas ekonomi, som taxeringslängderna innehåller. Dessa längder bör därför enligt kommitténs mening, lika väl som besluten, särskilda beslutsförteckningar och andra handlingar som anger utgången i skatteärenden, utan undantag vara offentliga.

Mot bakgrund av den kritik som vissa remissinstanser riktade mot offentlighetskommitténs förslag tillsattes år 1969 offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (OSK), som fick i uppdrag att företa en förnyad genomgång av de frågor som behandlats av offentlighetskommittén. OSK lade 1972 fram delbetänkandet Data och integritet, som legat till grund för datalagen (1973:289). OSK har påbörjat arbetet med reformering av sekretesslagstiftning i övrigt. Betänkandet i denna del kan beräknas framläggas i slutet av år 1974 eller början av år 1975.

Utskottet

I motionen föreslås inskränkning i offentlighetsprincipen i vad avser beslut om inkomsttaxering.

Sekretesslagstiftningen är föremål för total översyn inom offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén. Kommitténs förslag väntas framläggas kring årsskiftet 1974/1975. I detta läge bör enligt utskottets

mening riksdagen inte nu ta ställning i den i motionen upptagna sakfrågan. Utskottet hemställer därför

att riksdagen avslår motionen 1973:545.

Stockholm den 17 oktober 1973

På konstitutionsutskottets vägnar
HILDING JOHANSSON

Närvarande: herrar Johansson i Trollhättan (s), Henningsson* (s), fru Thunvall (s), herrar Hernelius (m), Ahlmark* (fp), Pettersson i Örebro (c), Bergqvist (s), Karlsson i Malung (s), Fiskesjö (c), Gustavsson i Ängelholm (s), Molin (fp), Wictorsson* (s), Olsson i Sundsvall* (c), Olsson i Edane (s) och Wijkman (m).

* Ej närvarande vid justeringen.

GOTAB 73 5222 S Stockholm 1973